[2025] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ. 315

ਕੇ.ਐਸ. ਮਹਿਤਾ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਮੋਰਗਨ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਕ੍ਰੈਡਿਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

(2025 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1105)

04 ਮਾਰਚ 2025

[ਬੀ.ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ ਅਤੇ ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ,* ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ?

ਹੈੱਡਨੋਟ†

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1973 — ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ — ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਵਿਵਾਦ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ("ਆਈ.ਸੀ.ਡੀ.") ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਨ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ — ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰਸ਼ਿਪ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਬੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗਵਰਨੈਂਸ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ — ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ — ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ(ਆਂ) ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰਨ। ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ - ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ - ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਬੋਰਡ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਕਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ

---

* ਲੇਖਕ

ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। [4, 10, 17, 18, 19]

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਪੈਨਲ ਕੋਡ, 1860; ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ; ਵਿਕਾਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ; ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2025 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1105

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 28.11.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2019 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਐਮਸੀ ਨੰਬਰ 1643

2025 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1106 ਅਤੇ 1107 ਦੇ ਨਾਲ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਲਾਹ:

ਸਿਧਾਰਥ ਅਗਰਵਾਲ, ਵਿਸ਼ਵਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸੁਮਨ ਜੋਤੀ ਖੇਤਾਨ, ਵਿਕਾਸ ਕੁਮਾਰ, ਆਯੁਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਆਯੁਸ਼ ਕਪੂਰ, ਵਿਹਾਨ ਕੁਮਾਰ, ਪੰਕਜ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਾਨਸ਼ੂ ਗੋਇਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਿਧਿਮਾ ਸਿੰਘ।

ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ:

ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਅਨਿਰੁਧ ਸ਼ਰਮਾ II, ਬੀ ਕੇ ਸਤੀਜਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਕਸ਼ਾ ਰਾਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਕਸ਼ੀ ਕੱਕੜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਤਵਿਕਾ ਠਾਕੁਰ, ਸਿਮਰਨ ਮਹਿਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੁਣਾ ਗੁਪਤਾ, ਅਜੈ ਪਾਲ ਸਿੰਘ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

ਕੇ.ਐਸ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਮੋਰਗਨ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਕ੍ਰੈਡਿਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ 28.11.2023 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ("ਹਾਈ ਕੋਰਟ") ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਇਮਪੁਗਨਡ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ("ਸੀਆਰਪੀਸੀ") ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ("ਐਨਆਈ ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪਿਛੋਕੜ

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਕੇ.ਐਸ. ਮਹਿਤਾ, ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਬਲੂ ਕੋਸਟ ਹੋਟਲਜ਼ ਐਂਡ ਰਿਜ਼ੌਰਟਸ ਲਿਮਟਿਡ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1/ਕੰਪਨੀ) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੇ.ਐਸ. ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ 29.06.2001 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਗੋਸਵਾਮੀ ਨੂੰ 16.04.1998 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਅਤੇ ਐਕਸਚੇਂਜ ਬੋਰਡ ("SEBI") ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੂਚੀਬੱਧ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਸਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ।

4. ਇਹ ਵਿਵਾਦ 09.09.2002 ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ("ਆਈ.ਸੀ.ਡੀ.") ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵਿਚਕਾਰ 180 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਭੂਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ₹5,00,00,000 (ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 09.09.2002 ਨੂੰ ਹੋਈ ਬੋਰਡ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ।

5. ਆਈ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ:

- ₹50,00,000/- ਲਈ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 842628 ਮਿਤੀ 28.02.2005।
- ₹50,00,000/- ਲਈ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 842629 ਮਿਤੀ 30.03.2005।

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਦੋਵੇਂ ਚੈੱਕ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਫੰਡਾਂ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਉਪਚਾਰਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਨਾਂ) ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

6. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਈ.ਸੀ.ਡੀ. ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਵਿੱਤੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6, ਅਤੇ ਮੋਰੇਪੇਨ ਲੈਬਾਰਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿਚਕਾਰ 27.05.2003 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸਨ।

7.ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਕੇ.ਐਸ. ਮਹਿਤਾ ਨੇ 10.11.2012 ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰ ਗੋਸਵਾਮੀ 2014 ਤੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ਼ ਕੰਪਨੀਆਂ ("ਆਰਓਸੀ") ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗਵਰਨੈਂਸ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ("ਸੀਜੀਆਰ(ਆਂ)") ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਮੂਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਫੀਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਫਾਰਮ 25(ਸੀ) ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵੱਲੋਂ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

8. ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 138 ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:
1. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 15857 ਆਫ਼ 2017, 10.11.2005 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 842629 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।
2. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ 15858 ਆਫ਼ 2017, 25.10.2005 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 842628 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਆਂ) ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਐਲ.ਐਮ.ਸੀ. ਨੰਬਰ (ਨਾਂ) 1643, 1645 ਅਤੇ 1345 ਆਫ਼ 2019 ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਪੁਰਦਗੀ

10. ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਚੈੱਕ(ਆਂ) ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰਸ਼ਿਪ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੇਬੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗਵਰਨੈਂਸ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਕਾਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਸੀGR(ਆਂ) ਅਤੇ ਆਰਓਸੀ ਰਿਕਾਰਡ(ਆਂ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਚਾਲਨ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਮਾਨਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਲਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼੍ਰੀਗੋਪਾਲ ਟਪਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ ਐਨਰ-ਜਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਐਂਡ ਐਨਆਰ, 2025 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 321; ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨੀਤਾ ਭੱਲਾ ਐਂਡ ਐਨਆਰ, (2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 89; ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਰਵਿੰਦਰ ਦੇਵੀਦਾਸਾਨੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਐਂਡ ਐਨਆਰ (2014) 16 ਐਸਸੀਸੀ 1 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 141 ਐਨਆਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

13. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦਾ ਨਾਮ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

14. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਤੀਫਾ ਧਾਰਾ 141 ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਅਸ਼ੋਕ ਪਰਸਰਾਮਪੁਰੀਆ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਘਰਕੁਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2023) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 770 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

15. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬੋਰਡ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਸੀ.ਡੀ. ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ

16. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ(ਆਂ) ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰਨ।

16.1. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੇਂਟਲ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਵਿੱਚ। (2010) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 330 ਨੇ ਕਿਹਾ:

“13. ਧਾਰਾ 141 ਇੱਕ ਦੰਡ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਵਿਕਾਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ, ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਜਾ ਸਰਸਰੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 1 ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਦੰਡ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਕਾਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

22. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਾਰਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਖਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਰਣਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਬੰਧਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

39.ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਭਰਦੇ ਹਨ: (i) ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਕੋਈ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (ii) ਧਾਰਾ 141 ਸਾਰੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। (iii) ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਕਾਰਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਿਆਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ/ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵਿਕਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। (iv) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਾਰਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (v) ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। (vi) ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਚੈੱਕਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। (vii) ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਨੀ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

16.2. ਐਨ. ਕੇ. ਵਾਹੀ ਬਨਾਮ ਸ਼ੇਖਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 481 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ:

"ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਕਥਿਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦੋਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਇੰਚਾਰਜ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਵਰਣਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਜਾਂ ਖਾਸ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸ਼ੁੱਧ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

16.3. ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨੀਤਾ ਭੱਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 89 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਅਹੁਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

16.4. ਪੂਜਾ ਰਵਿੰਦਰ ਦੇਵੀਦਾਸਾਨੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2014) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਇੱਕ ਸ਼ਾਸਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੰਚਾਲਨ ਜਾਂ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਸ਼ਿਪ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਲੋਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

16.5. ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼ੇਵਕਰਮਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2023) ਵਿੱਚ 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 473, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“8. ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ

ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਚੈੱਕਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਚੈੱਕਾਂ 'ਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ।"

16.6. ਹਿਤੇਸ਼ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਹੈਲਥ ਕੇਅਰ ਐਟ ਹੋਮ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 462 ਆਫ 2025 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:
"4. ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚੈੱਕ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ 1881 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਚੈੱਕ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਸ 1881 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਚਾਰੇ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ...।"

5. 1881 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਹਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਵਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1881 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਤੱਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ 1881 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

17. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਨਕਾਰੇ ਗਏ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸਵਾਲ ਅਧੀਨ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੀ, ਸ਼ਾਸਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਫੈਲੀ।

18. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਅਧੀਨ ਵਿੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀGR(ਆਂ) ਅਤੇ ਆਰਓਸੀ ਰਿਕਾਰਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ

ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਮਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਬੋਰਡ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

19. ਖਾਸ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

20. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 28.11.2023 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੰਬਰ(ਆਂ) 15858 ਅਤੇ 2017 ਦੇ 15857 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਕਿ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ਼ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

21. ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

†ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਗੌਰਵ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਮਾਨਯੋਗ ਐਸੋਸੀਏਟ ਸੰਪਾਦਕ
(ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਅਭਿਨਵ ਮੁਖਰਜੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ)

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ